

Összefoglaló az NKFI Alap Kutatási Alaprészének működéséről, kiemelt tekintettel a Nemzeti Kutatási Kiválósági Programra (NKKP)

Domokos Péter

Kutatási Kiválósági Tanács elnöke

Budapest, 2026. május 18.

Vezetői összefoglaló	2
1. A Kutatási Alaprész helye az NKFI Alapban	3
2. Kutatási Kiválósági Tanács	3
3. Nemzeti Kutatási Kiválósági Program	4
3.1. Az NKKP fő jellemzői és célkitűzései	5
3.2. Az NKKP lényegi újításai az OTKA programhoz képes	7
3.3. Összegzés, további teendők és fejlesztési lehetőségek	10
4. Egyéb pályázatok a Kutatási Alaprészben	12
4.1 Egyetemi Kutatói Ösztöndíj Program	12
4.2 Tudományos Mecenatúra Program	13
1. számú melléklet – KKT tagjai	14
2. számú melléklet – NKKP program ütemterve	15
3. számú melléklet – NKKP program statisztikái (2025)	16
4. számú melléklet – NKKP értékelő testületek	17
5. számú melléklet – EKÖP program adatai	18
6. számú melléklet – EKÖP keretfelosztás módszertana	19

Vezetői összefoglaló

A 2024 elején megalakult Kutatási Kiválósági Tanács (KKT) átalakította a korábbi OTKA pályázati rendszerét, és jó nemzetközi gyakorlatokat, elsősorban az European Research Council rangos ERC Starting és Advanced Grant sémáját követve létrehozta a Nemzeti Kutatási Kiválósági Programot (NKKP), ami hosszú távon stabil és kiszámítható módon nyújthat támogatást kutatói kezdeményezésű, tudományos projektek végrehajtásához. Az NKKP fő koncepcionális jellemzői (i) a projektfinanszírozási és intézményfinanszírozási felelősségi körök szétválasztása, (ii) az egyszerű pályázati struktúra, és (iii) a hatékony kiválasztási rendszer. Az évi 40 milliárd Ft-os keret jelenleg lehetővé teszi egy életképes program működtetését, amelyben az évente beadott mintegy 1400 pályázat nyeresi esélye 20-25%. A támogatást elnyert pályázatok magas minőségét egy hatékony, kétfordulós értékelési rendszer, a felkért nemzetközi bírálók, és kiváló, fele-fele arányban hazai és külföldi kutatókból álló szakértői testületek biztosítják.

Az NKKP elvárt hatása a hazai intézményrendszerben folyó kutatás színvonalának hosszú távú erősödése, a kutatócsoportok nemzetközi szintű versenyképességének elérése néhány projekt-támogatási ciklus időskáláján, valamint a hazai PhD képzés megújításának elősegítése. Ezek a célok és a fenti koncepciók vezették a KKT-t az NKKP pályázataira vonatkozó szabályok kialakítása során. Ebben a dokumentumban, az NKKP rövid ismertetése után összeszedtük azokat a lényeges, a kutatói közösségben néha vitatott döntési pontokat, amelyeknél a KKT alapos megfontolást követően fejlesztette az NKKP-t az elmúlt három év pályázati felhívásai során egy fenntartható, és a hazai tudomány támogatási rendszerébe jól illeszkedő programmá.

A jelenlegi pénzkeret mellett az elkövetkező években a KKT feladata a mostanra kialakult program működtetése és a működés minőségének folyamatos monitorozása és javítása. Ugyanakkor az NKKP és az intézményi háttér megfelelő alapot kínál a bővítésre, és a program továbbfejleszthető posztdoktori vagy konzorciális pályázati rendszerek kiépítésének irányában.

1. A Kutatási Alaprész helye az NKFI Alapban

A Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap (NKFI Alap) a kutatás-fejlesztés és az innováció állami támogatását biztosító és kizárólag ezt a célt szolgáló, az államháztartásról szóló törvény szerinti elkülönített állami pénzalap. Az NKFI Alap kezeléséért a tudománypolitika koordinációjáért felelős miniszter felelős, az NKFI Alap kezelő szerve az NKFI Hivatal. Az NKFI Alap működésének alapvető szabályait a KFI törvény¹ rendezi. Az NKFI Alap éves működtetése a Programstratégia² alapján történik, amely rendelkezik az Alap tárgyevi teljes főösszegéről, a meghirdetni kívánt pályázati felhívásokról, azok céljairól és keretösszegéről. A Programstratégiát a tudománypolitika koordinációjáért felelős miniszter fogadja el a Nemzeti Tudománypolitikai Tanács (NTT)³ javaslata alapján.

Az NKFI Alap jelenleg három Alaprészből áll: Innovációs Alaprész, Kutatási Alaprész, továbbá a KFI törvény 2025. január 1-én hatályba lépett módosításával létrejött a Missziók Alaprész. A törvény alapján az Innovációs Alaprész elsősorban a vállalati kutatás-fejlesztés, az üzleti innováció, a nemzetközi együttműködések és ezekhez kapcsolódó további tevékenységeket támogatja. A **Kutatási Alaprész** az egyéni kiválóságon alapuló tudományos kutatást (bottom-up megközelítés), valamint a kutatói utánpótlás erősítését támogatja. A Missziók Alaprészből támogatott kutatás-fejlesztési tevékenység pedig a nagy horderejű gazdasági-társadalmi kihívásokra választ kereső projekteket támogatja (top-down megközelítés).

2. Kutatási Kiválósági Tanács

A Kutatási Kiválósági Tanács (KKT, *1. melléklet*)⁴ a KFI törvény 2024. január 1-én hatályba lépő módosításával jött létre, majd feladat- és hatásköre 2025. január 1-től kiterjesztésre került. A testületet az a nemzetközileg bevett modell hívta életre, hogy a tudományos kutatásra fordítható támogatásokról egy kutatókból álló testület, úgynevezett “Research Council” döntsön. A KKT hét tagból áll, az elnökére és tagjaira a tudománypolitika koordinációjáért felelős miniszter, a HUN-REN elnöke, valamint az MTA elnöke közös javaslatot tesz. A kinevezés 6 évre szól és egy alkalommal meghosszabbítható. A KKT autonóm módon diszponál az NKFI Alap Kutatási Alaprésze fölött.

¹ 2014. évi LXXVI. törvény a tudományos kutatásról, fejlesztésről és innovációról

² NKFI Alap 2026. évi Programstratégiája: <https://nkfi.gov.hu/hivatalrol/hivatal-kiadvanyai/nkfi-programstrategia-2026>

³ <https://nkfi.gov.hu/hivatalrol/testuletek-bizottsagok/nemzeti-tudomanypolitikai-tanacs>

⁴ <https://nkfi.gov.hu/hivatalrol/testuletek-bizottsagok/kutatasi-kivalosagi-tanacs>

A KKT feladat- és hatásköre a Kutatási Alaprész vonatkozásában:

- Javaslatot tesz a meghirdetendő pályázatokra és azok keretösszegére a tudománypolitika koordinációjáért felelős miniszter által meghatározott pénzügyi keretek alapján;
- A Kutatási Alaprész pályázati kiírásáról a KKT elnöke dönt a Tanács javaslata alapján;
- Meghatározza a pályázatok értékelésének rendszerét (mint például: értékelő testületek összetétele, értékelési szempontok, anonim külföldi külső bírálók bevonása);
- Meghatározza a pályázatok beszámolási rendjét;
- A Kutatási Alaprész pályázataiban a támogatói döntést a KKT elnöke hozza meg a Tanács javaslata alapján.

3. Nemzeti Kutatási Kiválósági Program

A Nemzeti Kutatási Kiválósági Program (NKKP) a hazai tudományos pályázati rendszerben az **egyéni kutatói kezdeményezésű kutatási projektek támogatásának fő gerince**, amely minden egyetemen vagy kutatóintézetben dolgozó kutató számára lehetőséget nyújt a pályázásra. A vezető kutató és a beadott tudományos kutatási terv kiválósága a kiválasztás kizárólagos szempontja. Az NKKP 2024-ben indult, és az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok (OTKA) több évtizedes hagyományára épül.

Az NKKP irányításáért felelős Kutatási Kiválósági Tanács (KKT) koncepciója szerint az NKKP válogatott projektek támogatásán túlmenően egy olyan program, amely a hazai intézményrendszerben folyó kutatás színvonalának hosszú távú erősítését célozza. Az NKKP **projektfinanszírozási** formában juttatja el az egyetemekhez és kutatóintézetekhez az állami forrás egy részét (NKFI Kutatási Alap), miközben épít a stabil **intézményfinanszírozási** alapokra. A projektfinanszírozás és az intézményfinanszírozás jól beállított egyensúlya mellett tudja kifejteni az NKKP azt az elvárt hatását, több projektciklusi időskálán, hogy nemzetközi szinten versenyképes kutatócsoportok működjenek, és ennek révén a hazai PhD képzés színvonala is magasabbra emelkedjen. Ennek megfelelően a KKT-t az alábbi elvek vezetik a pályázati szabályok megalkotásánál:

- projekt- és intézményfinanszírozási feladatok logikus szétválasztása;
- a verseny és a stabilitás egyensúlyának megteremtése;
- egyszerű pályázati struktúra és kiszámíthatóság;
- a nemzetközi tudományos életben megszokott nagy pályázati rendszerek gyakorlataihoz való igazodás;
- az NKFI Hivatalra háruló adminisztratív feladatok észszerűsítése.

3.1. Az NKKP fő jellemzői és célkitűzései

A pályázati rendszer stabilitása A teljes pályázati folyamat minden évben, előre kiszámítható módon, szigorú ütemezésben megtörténő lebonyolítása jelenti a **stabilitást**. Az NKKP kidolgozott menetrendje szerint a felhívás megjelenése december közepéig, a pályázatok beadása február végéig, az első és második fordulóban az értékelés rendre május, illetve szeptember végéig, az eredményhirdetés pedig október végéig zajlik le. Így a következő év januárjától indulhatnak az új, támogatott projektek (2. melléklet).

A pályázati rendszer létjogosultsága Egy pályázati rendszer működtetése akkor indokolt és ésszerű, ha a nyerési esély 25-30% körül van, ami egyrészt lehetővé teszi a lényegi szelekciót, másrészt viszont gazdaságosan terheli az erőforrásokat, és a jó tudományos kutatási tervek a négyéves ciklusban nagy eséllyel támogatáshoz jutnak. A tudományosan fejlett országokban az intézményi rendszerben alkalmazott kutatók domináns része nemzetközileg versenyképes kell legyen. Egy vezető kutatónak két NKKP projektje lehet, így ez az arány nem túlzó.

- Az NKKP 2025 óta több, mint kétszeresére emelt, 40 milliárd Ft-os kerettel működik.
- 100-150 millió Ft összegű támogatást nyerhetnek el a projektek, kategóriától függően, ami a jelenleg rendelkezésre álló források és kutatói kapacitás mellett optimálisnak tekintett keret nemzetközi szinten versenyképes projektek végrehajtásához.
- Az NKKP-ben évek óta kb. 1400 pályázó van, a jelenlegi keret 300 pályázat támogatását teszi lehetővé (c.c. 300*130 millió Ft). Az NKKP 2025. évi főbb adatait az 3. melléklet tartalmazza.
- 2025-ben a nyerési esély 23% volt. A 40 milliárd Ft keret növelése 50 milliárd Ft-ra emelése tenné lehetővé a 25% elérését;

Hatékony értékelési és döntés-előkészítési rendszer Az NKKP lényegében átvette a kiemelkedően rangos European Research Council (ERC) pályázati rendszer fő komponenseit és kiválasztási módszerét. Ezt egyrészt az indokolja, hogy az ERC pályázati rendszert 17 éve folyamatosan fejlesztik nagyon kompetens testületek, ezért lényeges módszertani kérdésekben lehet támaszkodni a döntéseikre. Másrészt ez elősegíti a hazai kutatók felkészítését az ERC pályázatokon való sikeres szereplésre. Az ERC értékelési rendszer fő jellemzői (a) a panelek működtetése és (b) a kétfordulós értékelési rendszer.

a) Szakértői panelek

- A panelek tagjainak (12-15 tag) kiemelkedő jelentősége van az értékelésben és rangsorolásban, ezért kulcskérdés a tagok megfelelő kiválasztása, amelyet a KKT végez, részben nemzetközi tudományos (például ERC) tapasztalatai alapján,

részben a hazai kutatóközösséggel konzultálva⁵.

- A paneltagok kb. fele külföldi kutató (kis számban beleértve ebbe külföldön dolgozó magyar kutatókat is).
- A KKT arra törekszik, hogy a pályázatok száma minden panelben a kezelhető tartományban maradjon⁶. Így az NKKP 14 panel keretében tudja feldolgozni a beérkezett pályázatokat (4. melléklet). A panelek által lefedett tudományterületet spektruma eltérő, ugyanakkor a pályázatértékelési terhelésük közel azonos.
- A panelülések rendje és a javaslatvételi mechanizmus kipróbált eljárásokon, részben hazai és nemzetközi munkamódszereken, részben a régi OTKA továbbfejlesztett informatikai rendszerén alapul.

b) Kétfordulós pályázati értékelés

- A pályázók felelőssége, hogy képesek legyenek tömören, de meggyőző módon ismertetni a kutatási tervük újdonságát, szakterületi jelentőségét, a várt eredmények hatását és a megvalósítás lényeges lépéseit. Ez a nemzetközi pályázatokon is elvárás, ezért az NKKP hozzájárul az ehhez szükséges gyakorlat megszerzéséhez.
- Az első fordulóban a panelek egy rövid összefoglalás alapján választják ki a legígéretesebb pályázatokat, amelyek a második fordulóba jutnak.
- A továbbjutó pályázatok számát a rendelkezésre álló pénzkeret határozza meg (20-25% nyerési esély esetén 40%-a az összes beérkező pályázatnak), ezzel észszerűsítve a bírálók és az értékelésben résztvevő munkatársak terhelését.
- A második fordulóban külső, nemzetközi bírálók értékelik a pályázatok teljes anyagát.
- A bírálatok alapján a panelek rangsort állítanak fel, amely a támogatási javaslat alapját képezi.

Fiatal kutatói álláshelyek a támogatott projekteken Kutatók közötti pályázati versenyt olyan célokért érdemes létrehozni, amelyeknél a tudományos értékelésbe és minősítésbe befektetett erőforrások, szakértői- és hivatali munkaidő és tudás hatása többszörösen érvényesül. Ilyen cél a fiatal kutatók, azaz doktoranduszok és posztdoktori kutatók álláshelyeinek kialakítása a nemzetközi bírálók által kiválasztott kutatási témákon. Ez bevett

⁵ Az első évben, 2024-ben 7 tagja volt a paneleknek, ezt a KKT 2025-ben bővítette a panelekhez tartozó pályázatok számának függvényében 12-15 főre. Az új hazai és külföldi tagokra az MTA Tudományos Osztályaitól kért javaslatot a KKT.

⁶ Egy paneltag 25-30 pályázatot néz át, és minden pályázatot 3 paneltag megvizsgál. Így 12 paneltag 100-120 pályázatot tud kezelni, ezért 14 panellel fedhető le az összes pályázat. Ennél több pályázat a CHEM és az ECOLPOL panelekbe érkezik, ott a paneleket 15 főre bővítette a KKT.

nemzetközi gyakorlat a kompetitív kutatói életpálya fenntartásában, és tipikusan projektfinanszírozási terület.

3.2. Az NKKP lényegi újításai az OTKA programhoz képest

Projektvezető bére vagy bérkiegészítése Az NKKP négy alprogramot, Starting, Advanced, Highlight és Excellence Grant kezel egységes pályázati rendszerben, amelyek lefedik a teljes hazai, pályázásra képes kutatói közösség spektrumát. Pályázatot olyan kutató nyújthat be, akinek van állása a befogadó intézményében. Az intézményfinanszírozási és projektfinanszírozási feladatok szétválasztásának megfelelően, maga a pályázat nem fedezheti a projektvezető állásának létrehozását: a befogadó intézmény feladata projektvezetésre, ezzel együtt PhD témavezetésre alkalmas kutatók alkalmazása és számukra versenyképes bérszint biztosítása. A projekten új kutatók, elsősorban PhD diákok és posztdoktorok alkalmazása kívánatos, ehhez a projekt keretösszege lehetővé teszi versenyképes bér felajánlását. A Starting Grant kategória nem posztdoktori pályázatot jelent, hanem fiatalabb korú, de már állományban lévő kutatókat hoz helyzetbe, és teremt lehetőséget saját doktoranduszok fogadására. Bérkiegészítést az általános költségkeret (15%) terhére, az intézményvezető (munkáltató) saját döntésével adhat.

ERC pályázatok beadásának stimulálása Az Excellence kategóriában a KKT az ERC rendszerében kapott értékelés alapján hozza meg a támogatási döntést a pályázatokról. A támogatott projektekre a másik három kategóriáéhoz hasonló előírások vonatkoznak. A támogatott kutatók vállalják, hogy újabb pályázatot nyújtanak be az ERC-hoz, ezzel a rendszer ösztönzi a hazai kutatókat a nemzetközi források elnyerésére.

PhD hallgató kötelező alkalmazása Az NKKP minden projekt számára előírja legalább egy PhD hallgató teljes idejű alkalmazását (pl. tudományos segédmunkatárs beosztásban). A nyugati tudományos világban megszokott, hogy kutatócsoport-vezetők azzal a fő motivációval pályáznak, hogy PhD diákot vagy esetleg posztdoktort vehessenek fel a projektjükre („PhD research fellowship”). Az NKKP esetében a PhD alkalmazás kötelezővé tételét az indokolja, hogy a "kutatói kiválósági doktori képzés" (= „PhD research fellowship”) meghonosítását támogassa a program. Évi 300 támogatott projekt esetén a négyéves ciklusban mintegy 1200 doktori munkahely jön létre, ami a hazai doktoranduszi állomány jelentős része. Ha egy támogatott projekten nem sikerül alkalmazni doktoranduszt, pl. mert nincs megfelelő jelentkező a témára, akkor az erre a célra szánt költségvetés nélkül, de maga a projekt azért végrehajtható. A pályázati felhívásban a PhD kutató számára kötelező minimális bérként a mindenkori minimálbér kétszerese van előírva. A jelenlegi helyzetben egyes intézmények krónikus alulfinanszírozottsága miatt ez helyi feszültséget okozhat, ugyanakkor az NKKP arra

van elsősorban tekintettel, hogy ez a megadott minimum a nemzetközi referenciák szerint versenyképes bérsáv alja.

Laboratóriumi kísérletes kutatások támogatása A KKT a hazai laboratóriumi kutatások fejlődését és versenyképességének fenntartását prioritásként kezeli. Ezért az NKKP-ben megkülönböztetett támogatást kaphatnak azok a projektek, amelyek hazai laboratóriumban folytatott, jelentős dologi vagy beruházási költségű kutatást igényelnek, amelyre +25% keretet tervezhetnek a pályázatban. A szűkös finanszírozási körülményeket leginkább a kísérletes kutatómunka szenvedte és szenved meg, miközben a kísérletezés a természettudományok fundamentuma, és emellett a technológiai alapú innováció kiindulópontja. Ebben a külön keretben nem elszámolható a számítástechnikai hardvereszközök beszerzése. Ez a beszerzési igény kisebb-nagyobb mértékben minden kutatásnál felmerül, ezért a minden projekt számára biztosított alapkeret terhére tervezhető. A komolyabb számításigényű projektekhez szükséges nagyteljesítményű számítási eszközpark (HPC) túlmutat az egyedi NKKP projektek hatáskörén, és nagyobb léptékű tervezést és támogatást igényel a befogadó intézmény részéről. A KKT nem támogatta, hogy az NKKP pénzforrásának összességében nagyon jelentős része informatikai beruházásra fordítódjon elkülönülő egyéni kezdeményezéseken keresztül.

Posztdoktorok alkalmazása A KKT kivezette a korábbi OTKA posztdoktori pályázatot, amelyet a kutatói közösségben sokan hiányolnak. Az NKKP a kutatócsoporti koncepció erősödését támogatja, ahol a projektvezető pályázatának keretében alkalmazzák a posztdoktorokat. A posztdoktorok önálló kutatói arculatának megteremtése a csoportvezető felelőssége az adott tudományterület sajátosságainak megfelelően. Kutatócsoportokba szerveződő kutatás esetén a posztdoktorok számára is ez a környezet, a csoportmunka és a laboratóriumi eszközpark szükséges tudományos kutatói képességeik továbbfejlesztéséhez. A korábbi OTKA posztdoktori pályázat lényegében csak a fizetést biztosította. Ugyanakkor a kutatási tervek túlnyomó részénél a kutatás végrehajtásához ennél többre van szükség, tehát a posztdoktor eleve egy kutatócsoport keretében, annak eszközparkját kihasználva végzi a munkáját. Ilyenkor a csoportvezető által beadott kutatási terv része lehet egy NKKP tematikus pályázatnak, amelyre a posztdoktort alkalmazni lehet. Azokon a tudományterületeken, ahol egy posztdoktor a kutatásait teljesen önállóan végzi, a befogadó intézmény valamelyik vezető kutatójának felelőssége a megfelelő tematikájú pályázat beadása. Végül megjegyezzük, hogy a pályázatot lebonyolító NKFI Hivatal számára sok kisösszegű pályázat kezelése, amilyenek az OTKA posztdoktori pályázatok voltak, aránytalan adminisztratív megterhelést jelent.

Párhuzamos kutatások kezelése Az OTKA-ban korábban használt, nagy esetlegességet és önkényességet mutató, munkabér-hányaddal nem alátámasztott FTE értékek nyomon követése helyett a KKT leegyszerűsítette a részvétel korlátozását az NKKP-ben. Egy

kutatócsoport-vezető legfeljebb két, feladataiban jól elkülöníthető projektet vezethet. Nagyobb csoportok esetén, ahol több mint 3-4 PhD kutató dolgozik a laboratóriumokban, szükségessé válik a csoporton belüli vezetői utánpótlás kinevelése, és további főmunkatársak bevonása potenciális pályázóként, új kutatási irányok mentén. Mivel egy-egy NKKP projekt fedezi egyben 1-2 fiatal kutató tudományos kutatómunkájának bér- és dologi költségeit, ezért a párhuzamosságok elkerülése más NKKP vagy más forrásból elnyert pályázatokkal nem annyira kritikus kérdés. Természetesen a kutatási terveknek határozottan el kell különülni, hiszen a doktoranduszoknak saját kutatási témájuk kell legyen. Viszont az természetes, hogy a különböző tudományos projekteken ugyanabban a csoportban, ugyanazzal a kutatási infrastruktúrával hajtják végre a különböző projektekre felvett kutatók.

A pénzforrás felosztása a tudományterületek között A KKT úgy határozza meg a támogatott pályázatok számát a különböző tudományterületeket képviselő panelekben, hogy a nyelési esély közel állandó legyen. Ezzel a szabállyal pénzügyi szempontból irrelevánssá válik, hogy egy adott kutatási téma mekkora panelben jelenik meg, és a panelek tematikai meghatározásánál az egyenletes munkaterhelés elvárását lehet figyelembe venni. Ugyanakkor ellenőrizni kell, hogy a pályázatok számának éves változása nem manipulációt sejtet-e.

Általános költségek Az intézmények szabadon felhasználhatják az ún. „rezsit”, ami a korábbi 20%-ról 15%-ra csökkent. A lényegesen megemelt keretösszegekből így is nagyobb összeg áramlik az intézményekhez, mint a korábbi időszak során. Ezt a forrást az intézmények a tapasztalatok szerint nem feltétlenül a projekt támogatására, hanem intézményfinanszírozási feladatok teljesítésére fordítják. Az egy projektekre fordított támogatás növekedésével megfontolandó a rezsit további csökkentése 10%-ra. Ez az összeg elegendő az intézmények motiválására, hogy a kutatási projektet befogadják, valamint lehetőséget ad a projektvezető díjazására is.

Pályázó intézmények köre A KKT korlátozta a pályázás lehetőségét a hazai egyetemek, a HUN-REN kutatóintézetek, valamint egyéb állami intézmények (kórházak, levéltárak, múzeumok) körére. Ennek elvi alapja, hogy az NKKP állami költségvetési forrást oszt szét az állam által fenntartott, vagy az állammal szerződésben álló kutatóhelyek támogatására, amelyekben magas színvonalú PhD kutatómunka folytatható. Az NKKP forrásaiból magáncégekben folyó kutatás finanszírozását, és ezekben álláshelyek kialakítását a KKT kockázatosnak és több esetben kifogásolható gyakorlatnak ítélte meg.

Panelmunka minősége A bírálati rendszer színvonala leginkább a paneltagok munkáján múlik. A KKT nagy figyelmet fordított a panelek összeállítására, amelyhez konzultációkat folytatott az MTA Tudományos Osztályaival. A KKT támogatja a panelek működését részletes útmutatókkal

(„Guide for Peer Reviewers”, „Guide to Panel Meetings”), valamint online előadáson és diszkusszió keresztül („Evaluation process overview”). A paneltagok munkájának ellenőrzése része az értékelési folyamat monitorozásának, és a hatással van a panel következő évi összeállítására.

Mesterséges intelligencia alkalmazása az értékelésben Az NKKP értékelési folyamatában ellenőrzött körülmények között kerül alkalmazásra a mesterséges intelligencia: a pályázatok AI-értékelését megkapják a panelek szakértői és külső bírálók, ezzel elkerülhető, de legalábbis csökkenthető az AI kontrollálatlan felhasználása és pályázatokban lévő bizalmas információk kiáramlása.

Beszámolási rend egyszerűsítése Az NKKP támogatott projektjeinek rész- és záróbeszámoló kötelezettsége a szükséges minimumra csökkent; ezek ellenőrzését és elfogadási mechanizmusát is a lehető leghatékonyabban végzi az NKFI Hivatal szakértők bevonásával. A szűrés a bemeneten történik, a kiválasztott jó kutatási tervek esetében az egyszerűsítés különösebb kockázat nélkül elvégezhető. Jól mérhető mutatók, pl. PhD diákok megfelelő előrehaladása, doktori fokozat megszerzése, rangos publikációk alapján mesterséges intelligencia bevonásával könnyen igazolható az elvárt előrehaladás teljesítése. Ezekben az esetekben nem szükséges hosszabb zárójelentések készítése.

Monitoring A panelek terhelését, a pályázók és nyertes pályázók életkori eloszlását a KKT monitorozza⁷, és szükség esetén a felhívást módosítja. Ez történt például a 2026. évi felhívásban, ahol a Starting Grant kategória életkori határát a KKT felemelte PhD+7 évről PhD+10 évre, hogy a 35-40 éves korosztály esélyein javítson.

3.3. Összegzés, további teendők és fejlesztési lehetőségek

Az elmúlt három évben kidolgozott pályázati felhívás, értékelési eljárások és dokumentáció hosszabb távon teszi lehetővé az NKKP stabil és magas színvonalú működtetését. Jelentős változást a KKT nem tervez, finomhangolásra és apróbb korrekciókra lehet szükség az elkövetkező években.

Jelenlegi feladatok

- Mind a 14 panelhez legyen két teljes garnitúra szakértő, akik alternálnak a páros/páratlan években. Így megoldható, hogy a panelek tagjai is pályázhassanak. Másrészt váratlan visszalépés esetén gyorsan tud helyettesítést találni az NKFI Hivatal és a KKT.

⁷ Az előző évre vonatkozó statisztikai adatok és az NKKP januári információs napján bemutatásra kerülnek, és nyilvánosan elérhetőek a honlapon: <https://nkfi.gov.hu/palyazoknak/nkfi-alap/excellence-kutatasi-palyazat-excellence26/palyazati-csomag/nkcp-26-strategiai-megfontolasok>

- Az NKKP éves felhívásában szerepel két bilaterális együttműködési konstrukció (szlovén-magyar SNN és osztrák-magyar ANN). Ezen konstrukciók újragondolása, és esetleg más nemzetközi COFUND típusú konstrukciókkal való közös keretbe vonása célszerű lenne, ez egy hosszú távú feladat.

Fejlesztési lehetőségek

- A nyerési esély növelése 20%-ról 25%-ra, melynek költsége 10 milliárd Ft. Ez az összeg nemzetközi szakértők által kiválasztott, garantáltan jó minőségű tudományos projektek megvalósításában hasznosul.
- Posztdoktori álláshelyek növelése az NKKP-n belül könnyen megoldható, nem jelent pályázatkezelési többletmunkát és az értékelési rendszer biztosítja a fiatal kutatók számára a nemzetközileg versenyképes projekteken történő munkát. A jelenlegi keret emelésével, a finanszírozó által meghatározott mértékben lehet növelni a posztdoktori alkalmazások számát (1 Mrd Ft plusz keret 25 db hároméves posztdoktori álláshelyet jelent), ezt a felhívásban megadott, célzott felhasználással biztosítva. Ez a megközelítés különbözik az egyéni, posztdoktori pályázatoktól, amelyek nagyon szelektívek, és kiválósági díjnak is tekinthetők (pl. MTA Prémium posztdoktor, EU Marie Curie Individual Fellowship).
- A projektösszegek értékállóságának biztosításához inflációkövető emelés szükséges, amelyet az egy projekt által elnyerhető maximális összegbe építene be az NKKP. A mindenkori keret felhasználásában kb. 50-60% személyi költség fiatal kutatók alkalmazására, akiknek a bére a minimálbér többszöröseként van meghatározva, ezért az inflációkövetés fontos.
- Az ERC Synergy Grant sémája adaptálható lehetne az NKKP-ban multidiszciplináris kutatások támogatásához. Gyakori észrevétel a kutatói közösségben, hogy az interdiszciplináris témákat nehéz beilleszteni a panelrendszerbe. Ezt a nehézséget közvetlenül nem orvosolná a Synergy Grant, ugyanakkor lehetőséget adna konzorciális kutatásokhoz, amelyekben a partnerek különböző panelekhez tartoznak.

4. Egyéb pályázatok a Kutatási Alaprészben

A Kutatási Alaprész domináns eszköze az NKKP, ugyanakkor, az elmúlt évek gyakorlata szerint, a KKT működtet még további célzott programokat, amelyek szintén a kutatói kiválóság fejlesztésében relevánsak. Ezen pályázatok esetében a szakmai értékelés folyamata szintén kialakult, lényegesen egyszerűbb, mert nem igényel az NKKP panelrendszeréhez hasonló szerveződést.

4.1 Egyetemi Kutatói Ösztöndíj Program

Az Egyetemi Kutatói Ösztöndíj Program (EKÖP) a felsőoktatási kiválóságról szóló Korm. rendelet⁸ alapján működő ösztöndíj. A 2024-ben alapított program a korábbi Új Nemzeti Kiválósági Program (ÚNKP) és Kooperatív Doktori Program (KDP) ösztöndíjait integrálta egy közös rendszerbe, ezzel létrehozva az EKÖP és EKÖP-KDP konstrukciókat.

- Az EKÖP havi rendszerességű kutatói ösztöndíjat biztosít négy korosztálynak: alapképzésben résztvevő hallgatók, mesterképzésben részt vevő hallgatók, doktoranduszok és fiatal kutatók (PhD fokozat 5 éven belül) számára. Az ösztöndíj 5-12 hónapra szól, havi összege 125-250e Ft között lehet. Az ösztöndíj teljes keretösszege jellemzően évi 5 milliárd Ft (5. melléklet).
- Az EKÖP-KDP azon – elsősorban természettudományokkal foglalkozó – doktoranduszoknak kínált lehetőséget, akik doktori tanulmányiak mellett kutatási témájukhoz kapcsolódó területen dolgoznak, és tudományos eredményeiket a gyakorlatban kívánják hasznosítani egy vállalatnál. 2026-tól kezdődően a doktori képzés megújításával az EKÖP-KDP beépült a kooperatív doktori képzési formába, így külön ösztöndíjprogram nem kerül meghirdetésre.

Az EKÖP modell lényegi újítása, hogy a Kutatási Alaprészben meghatározott keretösszegeből egy meghatározott módszertan (7. melléklet) alapján részesülnek az egyes felsőoktatási intézmények, amelyek egy központi útmutató alapján elkészítik saját, személyre szabott pályázati felhívásaikat. Ez lehetőséget ad arra, hogy az egyetemek saját stratégiai céljaik szerint használják fel a kutatási utánpótlásra szánt forrásokat. Az EKÖP keret felosztásáról és annak módszertanáról a KKT dönt.

A KFI törvény 2025. január 1-én hatályba lépett módosítása telepítette a KKT-ra, illetve annak elnökére a Kutatási Alaprész pályázataiban való támogatói döntés meghozatalát. A jogszabály szövegezése azonban nincs teljesen összhangban a jogalkotói szándékkal, ugyanis az

⁸ 24/2013. (II. 5.) Korm. rendelet a nemzeti felsőoktatási kiválóságról

kifejezetten a *pályázatokra* vonatkozik, míg az EKÖP nem pályázatként, hanem Korm. rendeletben meghatározott módon kerül lebonyolításra. Amennyiben a jövőben jogszabálmódosításra kerül sor, ezen passzus pontosítása javasolt.

4.2 Tudományos Mecenatúra Program

Jellemzően kétéves gyakorisággal került meghirdetésre a Tudományos Mecenatúra Program, amely három különböző alprogrammal támogatja 1) a fiatal kutatók nemzetközi konferencián való részvételét, 2) nemzetközi tudományos konferencia Magyarországon történő szervezését, és 3) tudománynépszerűsítő projektek indulását. A program keretösszege 2026-ban 2 milliárd Ft volt. A Mecenatúra Program iránt erős érdeklődés alakult ki a korábbi években, ezért népszerű, és nagyon sok pályázó jelentkezett a 2025. évi felhívásra. Jelentősen megnőtt az értékelés folyamat munkáigénye. A Program, jellegéből fakadóan, sok kisösszegű támogatási szerződést jelent, ami aránytalanul nagy adminisztratív terhelés az NKFI Hivatal érintett osztályai számára. A célok egy része, például az utazások támogatása, kiváltható a kutatócsoportoknak juttatott utazási keretektől, ezért jelentős részben a támogatások beolvaszthatók lehetnek az NKKP keretébe.

1. számú melléklet – KKT tagjai

KKT elnöke

- Dr. Domokos Péter
fizikus, kutatóprofesszor, HUN-REN Wigner Fizikai Kutatóközpont
az MTA és az Academia Europaea tagja

KKT tagjai

- Dr. Aczél Petra
nyelvész, kommunikáció- és médiakutató, retorikus
egyetemi tanár, Széchenyi István Egyetem
- Prof. Dr. Greiner István
vegyész, Kutatási és fejlesztési igazgató, Richter Gedeon Nyrt.
- Dr. Kondorosi Éva
biológus, kutatóprofesszor, HUN-REN Szegedi Biológiai Kutatóközpont
az MTA és az Academia Europaea tagja rendes tagja, Balzan Díjas és Széchenyi Díjas
- Prof. Dr. Perczel András
kémikus, egyetemi tanár, Eötvös Loránd Tudományegyetem
az MTA, Szent István Tudományos Akadémia és az Academia Europaea tagja
- Dr. Röst Gergely
tanszékvezető, SZTE Alkalmazott és Numerikus Matematika Tanszék
szakmai vezető, Egészségbiztonság Nemzeti Laboratórium
- Dr. Stépán Gábor
gépészmérnök, kutatóprofesszor, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
az MTA rendes tagja

2. számú melléklet – NKKP program ütemterve

December	A pályázati felhívás megjelenése
Január	Információs nap, a pályázati felület megnyitása
Február	Pályázatok benyújtása
Március	Formai ellenőrzés
Április	Első körös bírálat (<i>tudományterületi értékelő testületek</i>)
Május	Első körös bírálat eredménye
Június	
Július	Második körös bírálat (<i>külső bírálók</i>)
Augusztus	
Szeptember	Rangsorok felállítása (<i>tudományterületi értékelő testületek</i>)
Október	Döntés és eredményhirdetés (<i>Kutatási Kiválósági Tanács</i>)

3. számú melléklet – NKKP program statisztikái (2025)

A Nemzeti Kutatási Kiválósági Program 2025. évi eredményei

327
támogatott projekt

40 Mrd Ft
támogatási keret

23,14%
nyerési arány

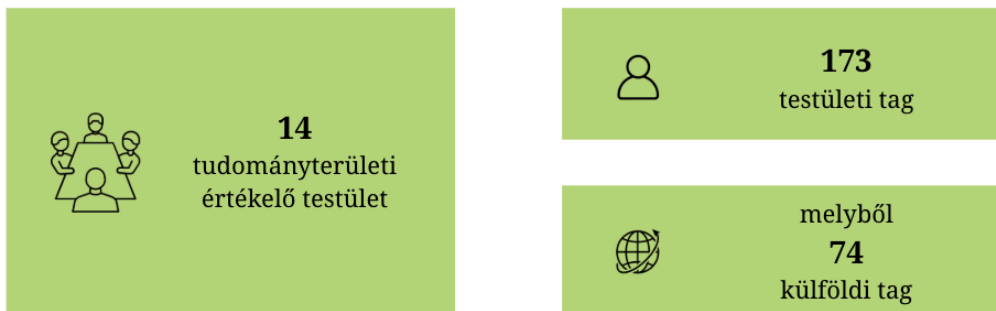
38
támogatott intézmény

Beérkezett pályázatok	
STARTING	493
ADVANCED	830
EXCELLENCE	13
HIGHLIGHT	16
ANN	29
SNN	32
Összesen	1413

Támogatott pályázatok	
STARTING	102
ADVANCED	193
EXCELLENCE	13
HIGHLIGHT	6
ANN	2
SNN	11
Összesen	327

4. számú melléklet – NKKP értékelő testületek

A pályázatok elbírálásában részt vett szakértők

<p>Élő természettudományok</p> <p>Agrártudomány (AGRISCI) Élettan, farmakológia, idegtudomány (PHYSNEU) Molekuláris és szerkezeti biológia, genetika, genomika, bioinformatika (MOLGEN) Onkológia és klinikai orvostudományok (ONCLIN) Ökológia és evolúció (ECOEVO) Sejt- és fejlődésbiológia, immunológia, mikrobiológia (CELLDIMM)</p>
<p>Élettelen természettudományok</p> <p>Fizika (PHYSICS) Földtudomány (EARTHSCI) Kémia (CHEM) Matematika és informatika (MATHINF) Mérnöki tudományok (ENGSCI)</p>
<p>Humán- és társadalomtudományok</p> <p>Bölcsészettudomány (ARTHUM) Gazdaság – regionális – jog – politikatudomány (ECOLPOL) Társadalom – pszichológia – neveléstudomány (SOCPSYED)</p>

5. számú melléklet – EKÖP program adatai

	EKÖP-2026	EKÖP-2025	EKÖP-2024	ÚNKP-2023
Résztevő egyetemek száma	29 db	29 db	29 db	25 db
Keretösszeg	5 mrd Ft	2,5 mrd Ft	5 mrd Ft	3,1 mrd Ft
Összes pályázó száma	folymatban	4270 fő	4674 fő	4387 fő
ebből nyertes pályázó	folymatban	1283 fő	2210 fő	2250 fő
Várható eredmények				
TDK dolgozatok száma	folymatban	481 db	744 db	n.a.
publikációk száma	folymatban	926 db	1630 db	n.a.
Q1 publikációk száma	folymatban	207 db	274 db	n.a.

6. számú melléklet – EKÖP keretfelosztás módszertana

EKÖP keretre jogosult az a felsőoktatási intézmény, amely

- a megelőző három évben legalább 20 db Q1-es publikációval rendelkezik, vagy
- a 2025. évben EKÖP keretre volt jogosult.

A 2026. évi EKÖP keret kizárólag az arányos módszer szerinti kalkulációval kerül felosztásra (lásd lenti szempontok és súlyozásuk), amellyel kivételként kerül a 2024. év 2025. években alkalmazott induló keret az alábbiak figyelembevételével.

A keretek megállapításánál a következő alsó és felső határok kerültek megállapításra. Az EKÖP keretre jogosult felsőoktatási intézmények a 2024. évi keret legalább 93%-ra, legfeljebb 125%-ra lehet jogosult. Azon intézmények esetén, melyek korábban induló keretre voltak jogosultak (6 db intézmény) az alsó határ 100%, a felső 220%.

A megállapított keret 20%-át az intézmény a program lebonyolítására fordíthatja.

Ha a módszertan alapján – az alsó és felső százalékos határok meghatározása okán – nem kerül felosztásra a teljes rendelkezésre álló EKÖP keret, a fennmaradó rész intézmények közötti felosztásáról az NKFI Hivatal rendelkezik. A maradvány jelen számítás szerint 742 381 Ft, amely egyenlő mértékben került hozzáadásra 9 intézmény keretéhez.

Szempont			Szempont súlya a keretelosztásban
1.	Oklevelet szerzett hallgatók száma	2023-2024-2025. években az intézményben oklevelet szerzettek száma	30%
2.	Iparjogvédelmi aktivitás	2023-2024-2025. években az intézmény által szerzett iparjogvédelmi oltalmak száma [nemzeti szabadalmak, használati mintaoltalmak, növényfajta-oltalmak, védjegyek és formatervezési mintaoltalmak, továbbá nemzetközi szabadalmak, védjegyek és formatervezési mintaoltalmak]	20%
3.	Publikációs teljesítmény	2023-2024-2025. évi intézményi Q1 publikációk száma [2026. január 30. állapot szerint]	25%
4.	OTDK eredményesség	2023. és 2025. évi Országos Tudományos Diákköri Konferencia első helyezett dolgozatainak száma, Pro Scientia és Pro Arte Aranyérmes szerzett hallgatók száma	25%
			100%